

BLAŽENA OZANA KOTORSKA – ŽENA SUSRETA S BOGOM I ČOVJEKOM

BLESSED OZANA OF KOTOR - WOMAN OF ENCOUNTER WITH GOD AND MAN

Blažena Ozana Kotorska - žena susreta s Bogom i čovjekom. Zbornik radova međunarodnog studijskog dana o 450. obljetnici blaženičine smrti (1493.- 1565.). Kotor, 28. travnja 2015. educa prin centar d. o. o., Zagreb 2020.

Blažena Ozana Kotorska bila je tema pera više autora novije provenijencije, među koje spadaju i autori ove zbirke radova. Nakon njezine beatifikacije umnaža se broj djela posvećenih ovoj hrvatskoj blaženici, a najnoviji doprinos upravo ovaj zbornik radova međunarodnog studijskog dana o 450. obljetnici Ozanine smrti (1493. - 1565.), održan 2015. godine, koji je objavljen nekoliko godina kasnije, odnosno 2020. godine, pod uredništvom Martine s. Ane Begić. Predgovor zbirci napisao je mons. Ilija Janjić, kotorski biskup u miru, a nakon uvodnih riječi s. Jakice Vuco slijedi niz od devet radova koji se osvrću na blaženičin život, kao i njezin spomen u različitim izričajima umjetnosti, poput književnosti i ikonografije. Jedan rad donosi opći pogled na pojavu anahoretkinja na Zapadu te još dva rada koji tematiziraju štovanje bl. Ozane. Drugi, manji dio ovog izdanja, čine priopćenja o proslavi 450. godišnjice smrti bl. Ozane. Na samome kraju nalaze se pogovor i prilozi. Zbirka sveukupno broji 230 stranica, koje uključuju nekoliko slikovnih prikaza blaženice.

Tema kojom započinje ovaj zbornik, posvećena je ekumenskom segmentu života bl. Ozane, ponajviše njezinog kasnijeg štovanja. Tomo Vukšić u svom članku *Blažena Ozana Kotorka (1493.-1565.) – ekumenska svetica* dotiče se problematike izvora koji govore o blaženičinu prijelazu s pravoslavlja na katoličku ispovijest vjere i uz to vezanog pitanja njezinog podrijetla, nakon čega slijedi predstavljanje njezinog štovanja od vjernika različitih vjeroispovijesti. Nakon toga opisuje se tematiziranje Ozane kod crnogorskih i srpskih pisaca te njezini spomeni u kontekstu ekumenizma u djelima pravoslavaca i katolika. U svom izražaju autor članka donosi opširne citate iz brojnih izvora bez kritičkog osvrta na njih.

Zvonko Džankić pisao je o *Radu o. Anđela Marije Miškova na Ozaninoj beatifikaciji*. Članak započinje kontekstualizacijom, odnosno, dolaskom dominikanaca u Kotor i prikazom povijesti njihova djelovanja na tom području. Nakon kratkog opisa Ozanina života

Zvonko opisuje događaje vezane uz delegiranje oca Miškina kako bi započeo prikupljati dokumentaciju za Ozaninu beatifikaciju početkom 20. stoljeća. Autor često spominje da taj zadatak nije bio nimalo lagan Miškinu, o čemu je i sam dominikanac pisao. Ukratko opisuje objavljene prikupljene dokaze, te na kraju donosi kratak sadržaj Miškovog autorskog djela o životu bl. Ozane.

Usporedni prikaz dvaju suvremenica, imenjakinja i sadašnjih blaženica prikazuje Vito Tomás Gomez Garcia u članku pod nazivom *Blažena Ozana iz Mantove i blažena Ozana Kotorska: sličnosti i razlike*. Najprije iznosi glavne biografije bl. Ozane iz Mantove i bl. Ozane Kotorske, a zatim komparativnom metodom iznosi sličnosti i razlike dva jedinstvena sveta života kroz razdoblje djetinjstva, gdje posebno naglašava njihovu zajedničku ljubav prema žrtvi. Zatim opisuje doba njihova mladenaštva, posvećenog života kao i razlike u vremenu kada su položile zavjete i načina življenja posvećenog života – Ozana iz Mantove u plemićkoj kući, Ozana Kotorska u ćeliji. Naposljetku prikazuje događaje vezane uz njihovu smrt, pokop i posmrtna čašćenja tijela. Umjesto zaključka autor kratko izvještava o beatifikaciji bl. Ozane Kotorske.

Blažena Ozana Kotorska – štovateljica euharistije, blažene djevice Marije i svetaca naziv je članka Martine s. Ane Begić koji po znanstvenom uzusu sadrži kratak kontekstualni uvod, blaženičinu biografiju i prikazuje svetičin život kao uzor za tadašnje vrijeme, kao i za danas, uzor za žene i majke. Autorica je unijela dovoljno vlastite interpretacije i spoznaje bl. Ozane. Zatim je članak podijelila na više dijelova, u kojima, otkrivajući povijesne izvore, opisuje Ozanin odnos prema Euharistiji i prema Blaženoj Djevici Mariji, zatim Ozanin poticaj na molitvu krunice za Marijin zagovor protiv turske navale na Kotor te Ozanino utjecanje svetcima poput sv. Vinka Fererskog.

Zanimljivu temu kojom se čitateljstvo nastoji bolje upoznati s anahoretskim načinom života i osvijetliti taj segment Ozanina života donio je Robert Tonsati. Članak pod naslovom *Same usred gradske gužve – anahoretkinje u zapadnom kršćanstvu* započinje uvodom u kojem pojašnjava problematiku vezanu za pojam klauzura i na što se on odnosi, a zatim i pojavu anahoretkinja, odnosno rekluzi, o kojima, kako sam iznosi, znanost nije donijela dovoljno istraživačkih spoznaja. Prva poteškoća jest terminologija, odnosno pojam „zazidana djeвица“, koji nije valjano korišten u kontekstu anahoretskog načina života koji je živjela Ozana, a umjesto kojeg bi pravilno trebao biti korišten pojam „rekluzi“. Drugi dio članka govori o pojavi anahoretizma na Zapadu, zatim u dominikanskom redu te naposljetku u samom Kotoru. Kako je Crkva regulirala takav način

života autor objašnjava u trećem dijelu članka. U zadnjoj cjelini članka Tonsati opisuje anahoretski način života, odnosno razloge prakticiranja takvog života, izgled ćelije u kojoj su anahoreti živjeli, obred zatvaranja u ćeliju, molitvu i pokoru koju su živjeli.

Vladimir Lončarević napisao je znanstveni članak pod naslovom *Apoteoza križa – blažena Ozana Kotorska u hrvatskoj književnosti*. Na samome početku članka autor nas upoznaje s dosadašnjim historiografskim dostignućima koji su se bavili spomenom bl. Ozane u književnosti. Rad je podijeljen u više cjelina, u kojima se analizira Ozanin lik kao motiv različitih književnih vrsta. Epove o njoj pisali su pjesnici laici i dominikanci nakon njezine smrti, ali i u novije vrijeme. Pjesme pisane njoj u čast u početku su bile rjeđe, a češće se pojavljuju u vremenu nakon njezine beatifikacije 1927. godine. Proza i drama o Ozani pojavljuju se tek nakon 20. stoljeća. Poseban naglasak u navedenim književnim vrstama stavljen je na njezin život, kreposti, mjesto u kojem je živjela. Lončarević daje doprinos u kojem se vidi da Ozana nije bila nepoznata blaženica među različitim vjeroispovijestima i narodnostima.

Rad Marijana Biškupa nosi naslov *Blažena Ozana Kotorska u ikonografiji*. Kako sam naslov govori, autor se bavi umjetničkim slikovnim prikazima blaženice, podijelivši ih na one prije Drugoga svjetskog rata i na one poslije. Najstariji Ozanin prikaz pojavljuje se početkom 17. stoljeća, a zatim se redom datiraju i navode mjesta na kojima se nalaze ostale njezine slike, poput samostana i drugih sakralnih ustanova te knjiga. Prvo razdoblje geografski je najviše vezano uz Kotor i Dalmaciju. U drugoj cjelini Bišкуп ukazuje na širenje štovanja bl. Ozane, a to potvrđuje i povećanje broja njezinih slikovnih prikaza u Hrvatskoj i šire. Kratko je spomenuo Ozanin lik oslikan s drugim svetcima, ponajviše s hrvatskim blaženicama i svetcima u crkvama diljem Hrvatske, posebno u vrijeme od druge polovice 20. stoljeća pa sve do danas.

Glas Koncila bio je medijsko sredstvo širenja pobožnosti prema bl. Ozani, o čemu piše Tanja Baran u članku *Doprinos Glasa Koncila štovanju bl. Ozane Kotorske*. Autorica najprije daje osvrt na same tekstove kojih je, po njezinu sudu, bilo manje posvećeno Ozani nego drugim hrvatskih sveticima i blaženicama, no tvrdi da postoji kontinuitet širenja pobožnosti prema bl. Ozani. Nakon toga analizira brojne novinske članke objavljene između 1964. i 2014. godine. Radi preglednosti autorica je tekstove podijelila na tematske cjeline: izvještaji o spomendanima i obljetnicama, hodočašća, životopisi vezani uz blaženičin blagdan, intervjui i reportaže, knjige, prikazi, vijesti, glazbeni programi te osvrti čitatelja i rasprave o Ozani.

Članak Dejana Turze Štovanje blažene Ozane u Kotoru podijeljen je na dvije velike cjeline, u kojima autor nastoji prikazati različite prigode u kojima je čašćena zaštitnica Kotora. U prvoj cjelini autor skreće pozornost na štovanje blaženice netom nakon njezine smrti pa sve do 1927. godine. U drugoj cjelini opisuju se različite prigode u kojima se iskazivalo štovanje bl. Ozani, pa tako autor donosi pojedinosti oko pripreme proslave njezina blagdana u razdoblju nakon 1927. godine, zatim same događaje vezane uz proslavu, procesije i hodočašća bl. Ozani, kao i pučke pobožnosti kojima je blaženica čašćena. Na kraju članka kratko donosi još jedan primjer koji se odnosi na znanstveni skup održan 2015. u čast bl. Ozane.

Ova je zbirka još je jedan od niza djela posvećenih blaženoj Ozani kojima se želi približiti njezin požrtvovan život koji je dala za Gospodina i svoje bližnje. Uz nedostatak korištenja kritičkoga znanstvenog aparata i metoda u iznošenju izvornog povijesnog materijala, ova zbirka može biti poticaj za daljnje istraživanje o blaženici kao i zanimanje za njezin život i utjecanje za zagovor.

Stanislav Šota